

**PREDICĂ LA DUMINICA A XIX -A DUPĂ RUSALII (LUCA 6, 31-36).
CALEA CREȘTINULUI-CALEA IUBIRII**

Preot dr. Ionel Popescu

„Precum voiți să vă faceți vouă oamenii,
faceți-le și voi asemenea” (Luca 6, 31).

Iubiți credincioși,

Cuvintele pe care tocmai le-am citat prefațează textul Evangheliei citite astăzi la sfânta Liturghie. Acest text minunat este cunoscut cu numele de „regula de aur” a moralei creștine, menită să coboare împărăția lui Dumnezeu pe pământ, pacea și bunăvoirea între oameni.

În această lume învolburată, tensionată, dezorientată, cum este cea în care trăim noi astăzi, când răutatea, dezbinarea, vrajba între oameni, nedreptatea, înșelătoria, lăcomia, minciuna, egoismul și alte rele ies la suprafață precum cele din mitologica cutie a Pandorei și pe care, odată dezlănțuite, nimic nu pare a le mai putea opri, cuvintele Mântuitorului strălucesc așa cum strălucesc mărgăritarele în noroi.

În fața uriașului val de răutăți care se revarsă peste lume cu atâta putere, nu mai există oare nici o forță care îl poate opri, îl poate potoli și poate conduce pașii omului spre mântuire, spre salvare, spre împăcare, în locul distrugerii și al autodesființării, spre care contemporaneitatea pare că se îndreaptă cu pași atât de repezi?

Această forță există. Ea se găsește în om, în fiecare dintre noi. Ne-o spune cu atâta claritate chiar Mântuitorul prin inegalabilele Sale cuvinte: „Și precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea”.

Aceasta este „regula de aur” a omenirii pe care trebuie să o urmeze, să o respecte creștinul în viața lui, pentru că aceasta îl va duce la adevărata pace, prosperitate, fericire, adică la realizarea împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

Calea creștinului – calea iubirii este, așadar, tema acestui cuvânt duminical de învățătură, desprins din Evanghelia citită la sfânta Liturghie.

Dreptmăritori creștini,

Porunca iubirii nu este specifică doar creștinismului. Ea exista și în lumea veche, lumea dinaintea de Hristos. În perioada Vechiului Testament ea era însă exprimată în sens negativ: „Ceea ce urăști tu însuși, aceea nimănui să nu faci” (Tobit 4, 15). De asemenea, porunca iubirii era limitată doar la cei de același neam, așa încât față de străini și de vrăjmași nu exista această obligație. Legea veche prevedea chiar răzbunarea: „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte...” (Ieșire 19, 21-23).

Iisus Hristos Mântuitorul completează și desăvârșește Legea veche și lărgește sfera iubirii, extinzând-o asupra tuturor oamenilor, inclusiv asupra vrăjmașilor. „Ați auzit că s-a zis: să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău. Dar Eu vă spun vouă: iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă supără și vă prigonesc” (Matei 5, 4). Așadar, conform învățaturii Sale, relațiile dintre oameni și dintre colectivitățile umane trebuie să fie luminate și diriguite de iubirea creștină.

Iubirea, ca modalitate de relație între oameni este arătată de Mântuitorul într-o formă pozitivă, de poruncă, spre a-l abate de la altceva și a-l determina pe om să-și îndrepte gândurile și faptele numai într-o singură direcție.

Când fariseii aduc în fața Mântuitorului problema dacă în Lege sunt porunci mari și porunci mici, Iisus le dă un răspuns care trebuia să primească din partea lor aprobare unanimă: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. Aceasta este noua și întâia poruncă” (Matei 22, 37-38). Porunca aceasta era, de altfel, binecunoscută iudeilor. Ea nu avea nevoie de o motivație specială, întrucât ei cunoșteau că Dumnezeu intervenise, în repetate rânduri, în istoria lor, pentru „poporul ales”, din care cu mândrie spuneau că fac parte. Dar Mântuitorul anunță și altă poruncă, numind-o „la fel” cu prima: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Matei 22, 39). „În aceste două porunci se cuprind toată Legea și prorocii”, încheie El (Matei 22, 40).

Iubiți frați și surori în Domnul,

Pe toată durata activității Sale pământești, Mântuitorul a propovăduit legea mântuirii, a căutat să simplifice, să interiorizeze, să spiritualizeze și să desăvârșească morala și, prin aceasta, s-o adâncească, s-o fixeze mai ușor în conștiința ascultătorilor Săi. Așadar, când ne dă învățătura Sa despre iubire în forma aceasta atât de simplă și de ușor de înțeles, ca cea din cuvintele: „Ceea ce voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea”, El știa că omul se iubește pe sine, își iubește corpul său, își vrea binele, dorește să fie respectat, apreciat, dorește să primească din partea altora ceea ce i se cuvine, cu un cuvânt să se bucure de stima și prețuirea oamenilor, socotind aceasta ca un drept firesc

al său: „Nimeni nu și-a urât vreodată trupul său”, scria apostolul Pavel (Efeseni 5, 29), adică nimeni nu se urăște pe sine, ci își iubește trupul, viața, se luptă pentru existență, așteaptă de la alții toată atenția și considerația.

Poate, însă, cineva să creadă despre sine că lui i se cuvine totul, fără a ține seamă de alții, de nevoile lor, de binele lor, de onoarea și de dreptul lor? Unde ar fi atunci dreptatea, armonia, pacea dintre oameni? Încălcarea acestor reguli de conviețuire umană, individuală sau colectivă, duce la tot răul și la mari nemulțumiri care pot evolua în reacții cu urmări dintre cele mai neprevăzute, la stări de tensiune, de conflicte, gata să izbucnească în orice clipă, pe plan individual și pe plan colectiv și atunci urmările nu vor fi dintre cele mai dezastuoase pentru individ și pentru societate? De aceea este atât de actuală și permanentă această poruncă a iubirii exprimată de Mântuitorul în cuvinte atât de simple și de ușor de ținut minte: „Precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea”.

Vrem să evităm toate relele care pot rezulta din neîmplinirea acestei porunci? Atunci să ne silim nu doar a le aproba și recunoaște ca fiind adevărate, ci și să le punem în practică zi de zi și ceas de ceas în viața noastră. Ne putem, oare, imagina cum ar arăta lumea în care trăim când toți oamenii, indivizi și popoare, ar pune în practică, cu convingere, această „regulă de aur”? Ar mai fi atunci între oameni nedreptăți, înșelăciuni, violență, război, lipsă de respect, dorință de stăpânire, însușirea nedreaptă a bunurilor altuia, minciuna și tot cortegiul de fărâdelegi și rele disponibile?

O societate în care ar domni dreptatea, adevărul, iubirea, buna înțelegere, pacea, în care ar acționa ca lege acest principiu enunțat de Mântuitorul: „Precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea”, nu ar fi aceasta o adevărată împărăție a lui Dumnezeu pe pământ? Desigur, ne dăm seama că acest ideal este greu de atins. Lupta împotriva răului care zace în om, a păcatului care ne robește sufletul, este foarte grea. Referindu-se la aceasta, sfântul Pavel sublinia „că nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârșesc” (Romani 7, 19).

De aici necesitatea întăririi voinței de a învinge acest rău din om. „Omul cel vechi” (Efeseni 4, 22), cu firea lui întinată de păcat „umbă după omenesc” (I Corinteni 3, 3) și astfel cade ușor pradă invidiei și dezbinării. În schimb, „cel întărit prin duhul lui Dumnezeu, în omul dinăuntru” (Efeseni 3, 6) își va modela purtarea sa față de semenii, față de vrăjmași chiar, în acord cu pilda dată de Mântuitorul, cu „regula de aur” formulată de El pentru oamenii „din toate timpurile și din toate locurile”.

Punând în cumpănă și cântărind răul pe care i-l poate aduce vrăjmașul și dragostea pe care Hristos i-o recomandă pentru el, creștinul adevărat începe ofensiva împotriva răului din el. Creștinul știe că răspunzând dușmanului cu dușmănie, răul sporește. În loc de un singur rău, dușmanul tău dinăuntru, care

e păcatul, apar doi dușmani: dușmanul care te atacă și tu, dușmanul dușmanului tău. Răspunzând însă la dușmănie cu îngăduință și cu înțelegere, deci frățeste, răul primește o lovitură mortală într-o ființă, în ființa ta (Pr.prof. Dumitru Belu, *Despre iubire*, Timișoara, 1945, p. 129). „Dacă dușmanul tău e flămând, dă-i să mănânce, dacă îi este sete, dă-i să bea, căci, făcând aceasta, vei grămădi cărbuni aprinși pe capul lui” (Romani 12, 20). Grămădirea cărbunilor pe capul dușmanilor, despre care vorbește în mod figurat Sfântul Apostol Pavel, semnifică trezirea conștiinței sale morale din rătăcirea ei, căința și croirea unui drum nou pentru el, convertirea lui în prieten al tău.

Chiar și viețuitoarele sălbatice se împlânzesc înaintea binefăcătorilor. O întâmplare petrecută cuviosului Gherasim, în secolul al V-lea, nu departe de Iordan și de Marea Moartă, este semnificativă. El a întâlnit odată un leu, căruia îi intrase un ghimpe în laba piciorului și urla de durere. Cuviosul s-a apropiat de el, i-a scos ghimpele, i-a turnat untdelemn pe rană și i-a oblojit piciorul. Urmarea? Leul l-a urmat pe cuvios până la moarte. Când a murit sfântul Gherasim, leul s-a așezat pe mormântul acestuia, n-a lăsat pe nimeni să se apropie de el, nici n-a mâncat nimic și a murit pe mormântul binefăcătorului său. Dacă o viețuitoare sălbatică recunoscută pentru cruzimea ei a fost câștigată de binefăcătorul ei, să fie omul mai prejos decât o ființă necuvântătoare? El care „a fost făcut cu puțin mai mic decât îngerii?” (Psalmul 8, 5).

Cinstiți creștini și creștine,

Creștinismul are ca notă specifică iubirea dușmanilor. E adevărat, acest lucru este greu de conceput, dar nu imposibil. Referindu-se la această poruncă dată de Iisus Domnul, un distins om de cultură spunea că „asta e, pentru conștiința comună, ceva foarte greu de asimilat. S-o spunem pe șleau: e imposibil. Or, tocmai asta ai de făcut, dacă e să te apropii, cât de cât, de cealaltă iubire, cea pe care o propovăduiesc Evangheliile. Cum însă să-l iubești pe vrăjmașul tău pentru el însuși”, se întreabă, pe bună dreptate, autorul citat. Și tot el găsește soluția potrivită. „Trebuie să mă pot sprijini pe altceva decât pe el însuși și pe mine, pentru a tempera irepresibila mea (noastră) pornire adversă”. Este nevoie, deci, de un al treilea, separat de noi, dar nu străin de noi, sub a cărui benevoленță să ne putem întâlni... Acest al treilea, acest mesager al împăcării, delegat, prin natura lui, să ne păzească de ispите schimonositoare, să educe în noi facultatea de a iubi după modelul iubirii „celeilalte”, dumnezeiești, este îngerul. Una dintre sarcinile lui e tocmai aceea de a aduce „între oameni bunăvoire” ... „Iubește-ți dușmanul” înseamnă „adu-ți aminte că îngerul lui îl iubește”, „învață să iubești asemenea îngerilor” (Andrei Pleșu, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, București, 2003, p. 195-196).

Hristos Domnul a făcut-o chiar de pe crucea răstignirii, rugându-se Tatălui ceresc: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (Luca 23, 34), iar noi, ca urmași ai Lui, suntem datori să o facem și noi pentru a-I împlini porunca.

Vorbind despre iubire și iertare față de vrăjmași, trebuie să facem o precizare. Vom cultiva față de ei sentimentul de frăție, de umanitate, dar aceasta nu exclude pedeapsa. În anumite împrejurări însăși iubirea cheamă în ajutorul ei pedeapsa. Părinții își iubesc copiii, dar, pentru abateri grave, le aplică pedepsele corespunzătoare, tocmai din părinteasca lor dragoste față de ei. „Cine cruță toiagul său își urăște copilul, iar cel care îl iubește, îl ceartă la vreme”, spune înțeleptul Solomon (Pilde 13, 24).

Tot așa se cere să avem un sentiment de iubire și față de vrăjmașii noștri. Îndreptarea lor este dorită și așteptată și de noi semenii lor și de Dumnezeu, căci „Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu” (Iezechiel 18, 23). Dar, pentru această iertare este nevoie de căință. Iertarea și împăcarea sunt datorii creștinești. Pentru fapte care duc la înveninarea vieții obștești, din iubirea pe care le-o purtăm, vrăjmașii trebuie puși în fața legii, pentru ca aici să-și conștientizeze vinovăția și astfel – îndreptați – să poată fi reintegrați în ritmul normal al vieții sociale. Nu ura, nici răzburarea trebuie perpetuate, ci dreptatea, mila și iertarea, reintegrarea dușmanilor în comunitatea din care singuri s-au exclus prin faptele lor.

Iubiți credincioși,

Pe căile vieții acesteia pământești, suntem mereu în căutarea unui echilibru moral, individual, social și național. Suntem, adeseori, cu inima apăsată de griji, istovită și pustie. În asemenea situații, Iisus Hristos Mântuitorul îmbie creștinilor busola orientării și anume darul iubirii Sale, izvorâtă din iubirea Sa veșnică. Aceasta este calea creștinului – calea iubirii. Sfânta Evanghelie a acestei duminici ne recomandă insistent rețeta izbăvirii de rău: „Precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea”.

În această direcție să fie râvna noastră creștinească, în toate planurile vieții: individual, familial, social și național. În acest sens să ne educăm copiii și pe noi înșine, ca „îngăduindu-ne unii pe alții cu dragoste – cum spune Apostolul – să ne silim să păstrăm unitatea Duhului întru legătura păcii” (Efeseni 4, 3).
Amin.